

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Folkpartiet och Centerpartiet

Budget 2015
Plan 2016-2017

Reviderad 2014-12-02

Innehåll

1	Förord	5
2	Kommunens övergripande styrdokument	7
3	Vision 2025	8
4	Framtidsbild 2018	9
5	Budget 2015	13
6	God ekonomisk hushållning	16
6.1	God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv	16
6.2	God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv	16
6.3	Analys av kommunens nuläge ur ett finansiellt perspektiv	17
7	Budgetmodell	19
8	Tillämpning av budgetmodell	20
8.1	Tillgängliga resurser	20
8.1.1	Skatter och statsbidrag	21
8.1.2	Taxor och avgifter	22
8.2	Justeringar utifrån föregående års budgetram	22
8.2.1	Volym- och verksamhetsförändringar.....	22
8.2.2	Prisutveckling för varor och tjänster (internt och externt).....	22
8.2.3	Löneutveckling.....	23
8.2.4	Justering utifrån budget 2014.....	23
8.2.5	Effektiviseringsbehov 2015-2017	24
8.3	Investeringar.....	24
9	Satsningar i Budget 2015	25
10	Summering av budgetfördelning 2015	26
10.1.1	Förvaltningsledning.....	27
10.1.2	Infrasupport	27
10.1.3	Samhällsbyggnad (skattefinansierad del).....	27
10.1.4	Lärande	27
10.1.5	Stöd och omsorg.....	28
10.1.6	Kommunens verksamhetslokaler, affärsverksamhet	28
10.1.7	VA/Renhållning, affärsverksamhet.....	28
11	Ekonomisk redovisning	29
11.1	Driftsbudget	29
11.2	Resultatbudget	30
11.3	Finansieringsbudget	31
11.4	Balansbudget.....	32

11.5	Investeringsbudget	33
11.6	Exploateringsbudget	34
12	Bilagor	35
12.1	Befolkningsprognos	35

1 Förord

Lerums kommun är en kommun med bra förskolor, god äldreomsorg och fina bostadsområden. I Lerums kommun har vi nära till naturen, samtidigt som staden finns inom räckhåll. De allra flesta som bor i Lerums kommun trivs och lever ett gott liv. Men precis som i andra kommuner står vi inför stora utmaningar. Hur utvecklar vi förskolan och skolan för att ge alla barn och ungdomar goda möjligheter att leva det liv de själva vill? Hur ska våra välfärdstjänster utformas för att möta människors behov? Hur ska de finansieras? Hur möter vi behovet av olika former av boenden, både för dem som bor i kommunen idag och för dem som vill flytta hit?

Vi vill göra en bra kommun ännu bättre. Vi vill ha mindre barngrupper i förskolan och fler vuxna i skolan. Ingen ska lämna grundskolan utan att kunna läsa, skriva och räkna. Ju mer eleverna lär sig i skolan, desto mer kan de själva påverka sin framtid.

Vi vill ha en äldreomsorg som utgår från att vi människor är olika och har olika behov, och som använder modern teknik, som underlättar för så väl de äldre som för personalen.

Vi vill att det byggs fler bostäder. Ingen ska behöva flytta från kommunen för att det saknas bostäder. Människor som inte bor här idag, ska ha möjlighet att flytta hit.

Kommunens relation till de lokala företagen ska stärkas och kommunen ska vara en serviceinriktad resurs för det näringsliv som finns i kommunen och ska underlätta för nya företag att etablera sig och växa i Lerums kommun. Parallellt med det ska kompetensen inom inköp och upphandling vidareutvecklas och uppföljningen av de tjänster vi köper ska stärkas.

Kommunen ska vara en modern arbetsgivare, som tar tillvara idéer och kreativitet. Vi ska bli bättre på att premiera medarbetare som utför ett särskilt gott arbete och erbjuda fler heltidsanställningar och fler karriärmöjligheter.

Den kommunala förvaltningen ska vara öppen för människors olikheter och behov. Våra verksamheter ska vara transparenta, serviceinriktade, lättillgängliga och hålla en hög kvalitet. Framtidens utmaningar kring en hållbar utveckling kräver inte bara en ekonomi i balans och minskade lånebehov. De kräver dessutom en öppenhet för nya lösningar och en konstruktiv dialog med kommunens invånare. Vi ska ha fler kommundelsträffar och medborgardialoger. Vi ska utveckla nya metoder och använda modern teknik för att nå och öka dialogen med ännu fler som bor och verkar i Lerums kommun.

Dennis Jeryd (S), Rutger Fridholm (MP), Lill Jansson (FP), Eva Andersson (C)

2 Kommunens övergripande styrdokument

Vision

Visionen synliggör vad Lerums kommun ska kännetecknas av ur ett långsiktigt perspektiv. Visionen sträcker sig till år 2025.

Målbild 2018

Utifrån visionen anger Kommunfullmäktige inriktningar och mål för kommunens verksamhet under mandatperioden. De nuvarande politiska målen i kommunens budget utgår från ”*Vilja och mål 2011-2014*”. För Budget 2015, plan 2016-2017 arbetar beredningarna på Kommunfullmäktiges uppdrag med ”*Målbild 2018*”.

Budget

Utifrån *Målbild 2018* ska budgeten sätta ramen för de resurser och den verksamhet som Kommunstyrelsen har i uppdrag att genomföra för det kommande året, samt en plan för ytterligare två år. Budgeten anger vilka prioriteringar som görs i syfte att nå de uppställda målen.

Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen är Kommunstyrelsens uppdragsbeskrivning till kommunförvaltningen för att uppfylla målen i budget.

Årsredovisning

Årsredovisningen avlämnas av Kommunstyrelsen till Kommunfullmäktige. Den följer upp hur verksamheterna arbetat med uppdragen under året som gått utifrån budgeten.

3 Vision 2025

Kommunen har ett viktigt uppdrag. Det består i att säkerställa att medborgarna i Lerums kommun har tillgång till stöd och service inom viktiga områden som skola, vård och omsorg. Kommunen ska också se till att den grundläggande infrastrukturen fungerar och arbeta för att Lerums kommun i sin helhet ska utvecklas positivt.

För att tydliggöra vad Lerums kommun ska kännetecknas av för att vara en attraktiv kommun att leva, arbeta och bo i har Kommunfullmäktige antagit Vision 2025. Den slår fast att Lerum ska bli Sveriges ledande miljökommun, och att kommunen ska kännetecknas av hållbarhet, kreativitet och inflytande.

4 Framtidsbild 2018

Lerums kommuns vision är att bli Sveriges ledande miljökommun år 2025. Värdeorden kreativitet, inflytande och hållbarhet genomsyrar organisationen och alla beslut som fattas.

Framtidsbild 2018 är kommunfullmäktiges viljeinriktning för mandatperioden 2014-2018 för att nå Vision 2025. Framtidsbilderna är framtagna av kommunfullmäktiges fasta beredningar under våren 2014. De har inom sina respektive politikområden angett vilka frågor som ska vara särskilt prioriterade under mandatperioden 2014-2018. Kommunfullmäktiges presidium som leder och samordnar beredningarnas arbete har sammanställt respektive framtidsbilder till ett samlat dokument.

Framtidsbilderna är politiska inriktningsmål och är av övergripande karaktär. De beskriver hur Lerums kommun ska se ut och upplevas efter nästa mandatperiod. Framtidsbilderna handlar om vad som ska uppnås, inte hur. Framtidsbild 2018 ligger till grund för fullmäktiges årliga budgetar.

Hur de politiska inriktningsmålen ska uppnås har kommunstyrelsen ansvar för. Det innebär att framtidsbilderna ska omsättas till politiska verksamhetsmål och därefter brytas ner till åtgärder eller aktiviteter av de verksamheter som ska arbeta med dem. Kommunstyrelsen har ansvar för att återkoppla till kommunfullmäktige om hur arbetet går. Det görs varje år i delårsrapport och årsredovisning. Framtidsbild 2018 gäller under hela mandatperioden med uppföljning, översyn och eventuell revidering.

4.1 Framtidsbilder för klimat och miljö

Om Lerums kommun ska lyckas med visionen att bli Sveriges ledande miljökommun måste de hållbara valen i människors vardag präglas av enkelhet och självklarhet. Förutsättningarna måste vi skapa i samverkan med invånarna. En miljöekonomisk och hållbar resurshushållning ska präglade kommunens agerande i alla delar.

Politiska inriktningsmål:

- År 2018 är det enkelt för kommunens invånare, kvinnor som män, och kommunens verksamheter att göra hållbara val när det gäller konsumtion, resande, återvinning och återbruk.
- År 2018 har vi en giftfri miljö i våra verksamheter, till gagn för nuvarande och kommande generationer.

4.2 Framtidsbilder för infrastruktur och boende

För att bli Sveriges ledande miljökommun behöver kommunen skapa förutsättningar för resande på fler och nya sätt. Idag används bilen primärt för att andra kommunikationsmedel upplevs som besvärliga. Det måste bli mer tidseffektivt att åka kollektivt, finnas fler miljövänliga transportmedel att välja på och bättre förutsättningar att gå och cykla. För att stimulera ett rikt kultur- och fritidsliv för både kvinnor och män, flickor och pojkar behöver det vara lätt att ta sig mellan kommunens olika delar, framför allt för ungdomar. Både under färden och i väntan på färdmedlet ska resan kännas givande. Byten bör ske vid knutpunkter med ett mervärde, som stimulerar till upplevelser och möten. Ur ett folkhälsoperspektiv och för att uppnå visionen om social hållbarhet så är bostadsförsörjningen en utmaning. Kommunens invånare ska ha möjlighet att välja vilken typ av bostad och boende- och livsmiljö som passar dem bäst, utifrån de egna förutsättningarna. Blandat resande och blandat boende – kommunen behöver satsa på ett brett och flexibelt utbud för att tillgodose fler människors behov.

Politiska inriktningsmål:

- År 2018 är det enkelt och flexibelt att åka kollektivt och att samåka. Fler alternativa färdmedel mellan och inom kommunens tätorter har minskat invånarnas bilberoende.
- År 2018 finns ett stort utbud av blandade boendeformer och livsmiljöer som passar alla, oavsett ålder, livssituation och kön.

4.3 Framtidsbilder för näringsliv och turism

Det ska vara attraktivt att bo, verka och besöka Lerums kommun. Fler arbetstillfällen på hemmaplan ger mindre utpendling och mer liv och rörelse i våra tätorter. Hållbarhet ska prägla utvecklingen av ett starkt näringsliv där alla parter bidrar med det de är bäst på. Besöksnäringen och miljösektorn är två grenar av näringslivet som har stor potential att utvecklas i Lerums kommun.

Politiska inriktningsmål:

- År 2018 möter invånare och besökare ett brett utbud av varor, tjänster och upplevelser. I Lerum 2018 har omsättningen inom turism- och miljösektorn växt varje år sedan 2014.
- År 2018 är arbetsmarknaden diversifierad och tolerant. I Lerum 2018 finns det fler arbetstillfällen än aldrig förr.

4.4 Framtidsbilder för skola och utbildning

Alla flickor och pojkar i skolan ska känna sig trygga, sedda och motiverade. Ett sådant förhållningssätt möjliggör tidiga insatser i det fall en elev på något sätt exkluderas eller inte tillgodogör sig tillräckligt med kunskap. Pedagoger ska känna sig trygga i sitt ledarskap och sin förmåga att undervisa, och elever behöver ha inflytande över den verksamhet där de förväntas lära och utvecklas. Det är en utmaning för skolan och samhället att många flickor och pojkar inte avslutar sin utbildning med godkända betyg. Motivation och individanpassat stöd kan hjälpa ungdomar över trösklarna mellan skola och arbetsmarknad. Ur ett folkhälsoperspektiv gynnar ett sådant förhållningssätt ungas psykiska hälsa, som tenderar att svikta på grund av stress och osäkra framtidsutsikter. För att uppnå visionen om en socialt och ekonomiskt hållbar kommun krävs investeringar i våra ungas framtid.

Politiska inriktningsmål:

- År 2018 är ungdomsarbetslösheten fortsatt låg tack vare att fler går ut grundskola och gymnasium med godkända betyg. För unga kvinnor och män som behöver extra stöd att komma in på arbetsmarknaden erbjuder kommunen *en* kontaktperson och samlade insatser under ett tak.
- År 2018 har pedagogerna hög relevant kompetens inom Informations- och kommunikationsteknik (IKT). Elever och pedagoger känner sig trygga med de läroverktyg som finns.

4.5 Framtidsbilder för samhällets omsorger

Ungas psykiska hälsa

Den psykiska ohälsan bland unga har länge ökat och allt fler ungdomar rapporterar psykiska besvär som oro eller ångslan. Den ökning i psykisk ohälsa som skett bland flickor och pojkar, såväl barn som unga, har fört med sig att fler behöver vård och har försämrade möjligheter att etablera sig i samhället. På sikt kan en ökande grupp av barn och ungdomar med psykiska besvär utgöra ett växande folkhälsoproblem. Det är viktigt att tidigt skapa möjligheter för unga att utveckla en god hälsa då sociala faktorer ofta går i arv. För att vända trenden med psykisk ohälsa hos barn och ungdomar är det viktigt att fokusera på det friska och arbeta förebyggande, exempelvis i form av familjecentraler. En skola med trygga vuxna som tar sig tid för unga och tidigt kan upptäcka ohälsa är otroligt viktigt.

Politiskt inriktningsmål:

- År 2018 fångar vi upp våra barn och ungdomar tidigt. Vi arbetar aktivt med hälsofrämjande och förebyggande åtgärder för att öka hälsan hos flickor och pojkar.

Välfärdsteknologi

Dagens höga tempo av digitalisering och hjälpmedelsutveckling öppnar upp för stora möjligheter. Mycket tyder på att förväntningarna på den kommunala servicen inom omsorgen kommer ändras där eget inflytande, flexibilitet och delaktighet blir centrala värden. Välfärdsteknologiska lösningar spelar en viktig roll för att möta dessa förväntningar. I omsorgsverksamhet där hjälpmedel är en självklar del av vardagen skapas förutsättningar för att bibehålla självständighet och uppleva trygghet i livet. Social samvaro genom virtuella möten blir möjligt som ett komplement till fysiska möten då modern teknik gör det enkelt att både hålla kontakt med nära och träffa nya bekantskaper. Med fokus på välfärdsteknologi fram till år 2018 ökar därför tryggheten, livskvaliteten och hälsan för våra invånare.

Politiskt inriktningsmål:

- År 2018 använder vi teknik och hjälpmedel i omsorgen som verktyg för att underlätta vardagen, få information, kommunicera och mötas.

4.6 Framtidsbilder för kultur och fritid

Alla medborgare i Lerums kommun ska ha förutsättningar att utveckla intressen, känna gemenskap och uppleva ett meningsfullt liv. Det skapar god hälsa såväl hos kvinnor och män som hos äldre och yngre, samt bygger en socialt hållbar kommun med minskad skadegörelse och oro. Det behövs fler mötesplatser i form av bland annat kulturhus, fritidsgårdar, caféer och andra platser som inspirerar till sociala utbyten och upplevelser. Det är viktigt att mötesplatserna avsedda för ungdomar är utformade i dialog med ungdomar. Ett rikt liv med ett stort utbud av kultur- och fritidsaktiviteter ger liv och attraktivitet som gynnar inflyttningen till kommunen. För att Lerum ska nå visionen att bli Sveriges ledande miljökommun år 2025 är det väsentligt att det enkelt går att nå utbudet av kultur och fritidsaktiviteter med kollektivtrafik. Barn och unga ska stimuleras att nå sina aktiviteter genom att gå, cykla eller åka kollektivt till subventionerade priser där det är möjligt. Föreningarna har en central roll i bedrivandet av meningsfull verksamhet för kommunens invånare och föreningslivet är ett viktigt forum för unga att lära och utöva demokrati och ansvarstagande. För att öka folkhälsan och bygga ett socialt hållbart Lerum är det av största vikt att föreningslivet kan fortsätta att växa och bedriva sina verksamheter. Kommunen har ett ansvar att möjliggöra detta genom att vara tillgänglig, informativ och stöttande.

Politiska inriktningsmål:

- År 2018 har föreningslivet möjlighet att fokusera på sina verksamheter tack vare ökat ekonomiskt stöd och god samverkan med kommunen.
- År 2018 tillfredställs kvinnor och mäns, flickor och pojkars behov av flexibla lokaler och utemiljöer anpassade för kulturupplevelser och utövande av fritidsaktiviteter. Mötesplatserna är utformade tillsammans med kommunens invånare och finns i kommunens alla delar.

5 Budget 2015

Lerums kommun har en vision om att 2025 vara ”Sveriges ledande miljökommun”. Visionen ska bygga på kreativitet, inflytande och hållbarhet. För att bli Sveriges ledande miljökommun så behöver vi stärka vår kunskap om vilka insatser och samarbeten som ger bäst effekt ur ett miljö- och hållbarhetsperspektiv.

För att öka våra möjligheter att nå vår vision behöver kommunen en ny politisk styrmodell och ett utvecklat inflytande för kommunens medborgare. Ansvar för kommande generationer innebär att kommunen behöver en ekonomi i balans och att vi, mer än idag, finansierar kommunens investeringar med egna medel.

Det här är förutsättningarna för Budget 2015. I budgeten har vi fokus på förskolan, skolan, äldreomsorgen och bostadsbyggandet.

En bra förskola och skola ska bli ännu bättre

Vi har bra förskolor och skolor i Lerums kommun. De mindre barnen och deras vårdnadshavare trivs med förskolan och elevernas resultat i grundskolan och på gymnasiet är över lag goda. Men det kan bli ännu bättre. Vi ska fortsätta det utvecklingsarbete som pågår och vi ska spetsa till det ytterligare. Genom minskade barngrupper i förskolan ska förutsättningarna stärkas för barnen att känna sig trygga och bli sedda som individer. I grundskolan och på gymnasiet ska vi underlätta varje elevs möjlighet att växa som individ, med sina unika möjligheter för lärande och utveckling. Inte minst ska skolan bli skickligare på att fånga upp de elever som behöver särskilt stöd. Elever som inte mår psykiskt bra ska snabbt kunna få hjälp från elevhälsan.

Lärarna är skolans viktigaste resurs, inget påverkar elevernas resultat så mycket som den enskilde lärarens yrkesskicklighet. För att inspirera och motivera lärarna behöver skolan bli bättre på att synliggöra och premiera dem som allra bäst bidrar till att lyfta elevernas prestationer och resultat.

Utöver satsningar i förskola och skola, avsätter vi pengar till föreningsliv och kulturliv. De föreningar som finns i kommunen gör redan idag en ovärderlig insats för individer och för samhället i stort. De ska ges bättre ekonomiska förutsättningar för att utveckla arbetet. På samma sätt ska kulturen ges en större roll i Lerums kommun. Kulturen ger människor verktyg att förstå, ifrågasätta och påverka sin omvärld och växa som individer. Kulturen kan dessutom vara ett verkningsfullt instrument för att motverka främlingsfientlighet.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag:

- Att minska storleken på barngrupperna i förskolan
- Att planera för byggandet av nya förskolor
- Att stärka stödet till elever i behov av särskilt stöd och särskilda utmaningar

- Att utveckla ett forum för skoldialog där alla grupper med intresse för skolan bjuds in att delta och utforma dialogen.
- Att påbörja planeringen för att bygga ett kulturhus med plats för bl. a Kulturskolan och gymnasiets Estetiska program vid Dergårdsentrén
- Att påbörja planeringen för att bygga en idrottshall i Dergårdsområdet
- Att öka det ekonomiska stödet till föreningslivet
- Att höja nivån på lärarlönerna och premiera duktiga lärare

En ännu bättre äldreomsorg

Stöd- och omsorgsverksamheterna i kommunen håller hög kvalitet. Undersökningar visar att de som får stöd från äldreomsorgens personal är väldigt nöjda. Det betyder att vi har goda förutsättningar att ta oss an de utmaningar som äldreomsorgen står inför, när andelen äldre människor nu ökar. Inte minst krävs en kraftsamling kring byggandet av bostäder som är särskilt anpassade efter äldre människors behov. Vi behöver planera för trygga boenden, servicebostäder och särskilda boenden i alla kommundelar, både utifrån de bostadsbehov som finns idag och för framtida behov.

Man är aldrig för gammal för att bestämma själv, ska vara en utgångspunkt för kommunens äldreomsorg. Den som behöver stöd och omsorg ska själv få bestämma vilka som ska ge det stödet, och själv få bestämma vilken typ av stöd man vill ha. Vi ska ha tydliga kvalitetskrav och skärpa uppföljningen av både kommunens egen verksamhet och av externa företag som verkar inom ramen för Lagen om valfrihet (LOV).

Kommunen ska bli bättre på att använda modern teknik, både sådan teknik som gör livet enklare för omsorgstagarna och som underlättar för personalens planering och arbete. Med modern teknik ska hemtjänstens personal ges möjlighet att använda sina resurser mer effektivt och därmed få mer tid över till omsorgstagarna.

Ett annat utvecklingsområde är stödet till de anhöriga som vårdar en närstående i hemmet. Ett väl fungerande anhörigstöd är en klok investering för framtiden. Anhörigstödet ska utvecklas i samråd med dem som behöver stödet. Överlag ska vi bli bättre på att lyssna på dem som behöver och använder våra välfärdstjänster. En konstruktiv dialog med aktörer utanför kommunens organisation är en angelägen del i arbetet med att skapa en ännu bättre äldreomsorg.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag:

- Att utveckla och utöka anhörigstödet
- Att planera för ett ökat användande av modern teknik i äldreomsorgen
- Att planera för trygga boenden, servicebostäder och särskilda boenden i alla kommundelar
- Att utveckla formerna för dialog

Fler bostäder i hela kommunen och en ännu bättre kollektivtrafik

Lerums kommun har som målsättning att varje år öka antalet invånare med i genomsnitt 1 %. Bostadsbyggandet ska möta våra kommuninvånarens behov. Det handlar om unga vuxna som vill flytta hemifrån, par som väljer att separera, folk som vill sälja villan och flytta till ett bekvämare boende. Bostäder saknas även till dem som idag inte bor i kommunen, men som vill flytta hit. Fler kommuninvånare betyder större möjligheter för nya företag och ett mer utvecklat näringsliv.

Idag planeras för en rad bostadsprojekt och flera är under genomförande. Vi vill dock öka takten och bostadsbyggandet är ett prioriterat område den närmaste mandatperioden. Vi vill satsa på större bostadsområden som kan komma igång snabbt i hela kommunen. De nya bostäderna ska tillgodose människors behov av olika upplåtelseformer, inte minst finns ett behov av fler hyresrätter.

En förutsättning för att ett samhälle ska uppfattas som attraktivt är att det finns tillgång till goda kommunikationer och därför vill vi fortsätta att utveckla kollektivtrafiken. Dels genom att i en konstruktiv dialog med Trafikverket driva på att Västra Stambanan byggs ut med ytterligare två spår lokaliserade utanför tätorterna på sträckan Göteborg-Alingsås, dels genom att bygga ett modernt resecentrum. Kollektivtrafiken är en viktig del i Lerums nya centrum, där parkeringshus, ytor för utökad handel, service och annat ingår. Parallellt med att vi utvecklar våra centrum, ska vi fortsätta arbetet med att knyta ihop hela kommunen med vandrings-, cykel- och ridleder.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag:

- Att identifiera och exploatera attraktiva områden med plats för större antal bostäder och med potential för snabbt genomförande
- Att planera för byggande av bostäder med rimliga hyror
- Att aktivt samarbeta med lokala byggföretag
- Att arbeta för att Västra Stambanan byggs ut med ytterligare två spår lokaliserade utanför tätorterna på sträckan Göteborg-Alingsås
- Att utreda förutsättningarna för avgiftsfri kollektivtrafik för barn och ungdomar upp till och med gymnasieålder och för pensionärer i lågtrafik

6 God ekonomisk hushållning

Kommunens verksamhet ska bedrivas utifrån god ekonomisk hushållning. Det innebär att både Kommunfullmäktiges mål för verksamheten och de finansiella målen ska uppfyllas.

Hur väl kommunen lyckas med en god ekonomisk hushållning bedöms utifrån verksamheternas förmåga att uppfylla Kommunfullmäktiges mål i förhållande till ekonomiska förutsättningar och kommunens finansiella målsättningar.

Nedan presenteras Kommunfullmäktiges definition av god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv och ur ett finansiellt perspektiv.

6.1 God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

För att nå god ekonomisk hushållning inom kommunens verksamhet ska all verksamhet planeras och bedrivas ur tre perspektiv:

- God ekonomisk hushållning ur ett *generationsperspektiv*: kommunens verksamhet ska bedrivas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer får en bra kommunal service.
- God ekonomisk hushållning ur ett *resursutnyttjandeperspektiv*: kommunens verksamhet ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt, så att maximal nytta erhålls med minsta möjliga resursåtgång. Det ställer krav på kommunen att ständigt utveckla och förbättra den verksamhet som bedrivs.
- God ekonomisk hushållning ur ett *måluppfylleseperspektiv*: de resurser som finns tillgängliga ska användas på ett sätt som gör att verksamheten når kommunens övergripande mål och inriktning.

Generationsperspektivet och resursutnyttjandeperspektivet förutsätts ligga till grund för Kommunfullmäktiges mål vilket medför att måluppfylleseperspektivet är det styrande perspektivet för den verksamhet som planeras och genomförs.

6.2 God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

Lerums kommuns modell för god ekonomisk hushållning innebär att kommunens ekonomi inte lika starkt påverkas av konjunktorens upp- och nedgångar. Modellen gör det möjligt för kommunen att bygga upp tillgångarna under år med positiva resultat, vilka kan användas under år med underskott. På detta sätt kan effekten av konjunktursvängningar minskas och därmed få en jämnare kvalitet i tjänsteutbudet. Modellen innebär också att de finansiella målen tillåts variera över tid beroende av konjunktur, behov av investeringar med mera.

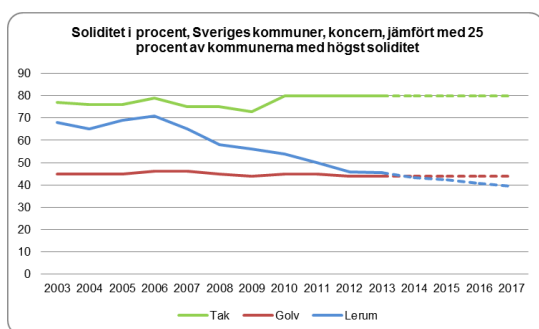
Utgångspunkten är att målen fastställs i jämförelse med den fjärdedelen av Sveriges kommuner som har de starkaste finansiella nyckeltalen. Den kommunen med de högsta värdena bildar taket och den kommunen med de lägsta värdena inom gruppen bildar golvet för de finansiella nyckeltalen. Analys och redovisning sker med utgångspunkt från historiskt utfall, nutid och prognoser.

6.3 Analys av kommunens nuläge ur ett finansiellt perspektiv

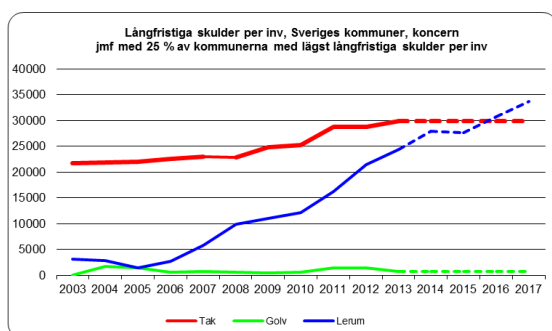
Kommunen har stora investeringsbehov inom skola, barn- och äldreomsorg samtidigt som konjunkturen befinner sig i en svag återhämtningsfas under budget och planperioden. Under de senaste åren har kommunen haft kostnadsökningar i verksamheten, låga resultatnivåer samt hög investeringstakt vilket påverkat de finansiella nyckeltalen negativt. Kommunens mål är att tillhöra den övre fjärdedelen bland Sveriges kommuner vad gäller soliditet, vilket innebär nivån ska ligga inom intervallet 44-80 procent, exklusive ansvarsförbindelsen. Målen är satta på koncernnivå det vill säga inklusive kommunala bolag. De kommunala bolagens påverkan på soliditeten och långfristiga skulder per invånare är dock begränsad. År 2013 uppgick soliditeten till 46 procent för såväl kommunen som för koncernen.

Budgeterad soliditet år 2014, justerad för balanspostförändring från 2013, uppgår till 43 procent exklusive ansvarsförbindelsen.

Enligt föreslagen budget för 2015 uppgår soliditeten till 42 procent. Soliditeten under planåren 2016 och 2017 beräknas uppgå till 41 respektive 40 procent. Framförallt är det fortsatt höga behov av investeringar som medför att kommunens mål vad avser soliditetsnivå inte uppfylls under budget- och planperioden.

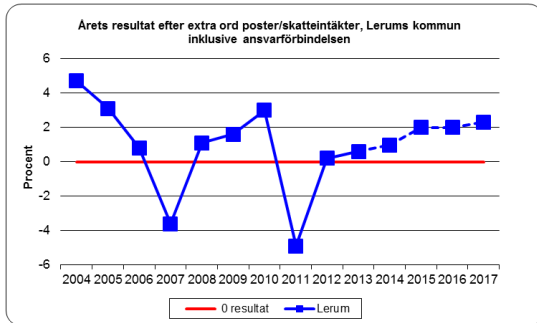
Lerums kommuns långfristiga skulder per invånare uppgick i bokslut 2013 till drygt 24 000 kronor. Enligt budget och plan för 2015-2017 kommer den externa upplåningen att öka från drygt 24 000 kronor per invånare till 33 700 kronor per invånare. Detta medför att kommunen från och med planåret 2016 inte kommer att uppfylla målet att vara bland de 25 procent kommunerna i landet som har lägst långfristiga skulder per invånare.

Budget 2015

Budgetförslaget innebär ett resultat på 40,3 mkr 2015 och 42,8 mkr respektive 50,7 mkr för 2016 och 2017. Totalt innebär detta att nettokostnadsandelen uppgår till 98,0 % år 2015 och 2016 och till 97,7% 2017. I Budget 2015 ingår riktade effektiviseringskrav på 10,0 mkr. Ett effektiviseringskrav på 22,0 mkr är planerat för 2016. År 2017 ligger inga effektiviseringskrav i plan.

Årets resultat efter extraordinära poster

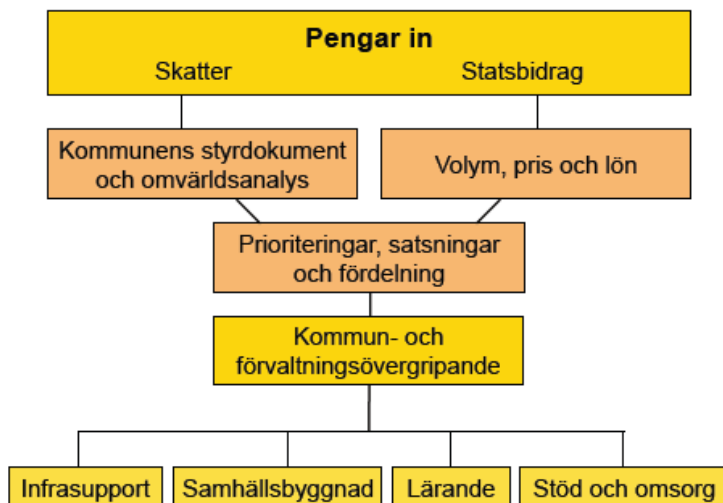
Nettoinvesteringarna enligt budget och plan 2015-2017 uppgår till drygt 800 miljoner kronor och den förväntade upplåningen under samma period beräknas till 270 miljoner kr.

År	2014	2015	2016	2017
Nettoinvestering	270,0	201,7	300,0	300,0
Nyupplåning	147,0	0,0	135,0	135,0

7 Budgetmodell

Arbetet med att ta fram förslag till budget utgår från en helhet där de tillgängliga resurserna är utgångspunkten samt att förvaltningen har *en* gemensam budget. Dessa resurser utgörs av skatter och statsbidrag samt taxor och avgifter. Det innebär att sektorerna inom förvaltningen tar ett gemensamt ansvar för ökade kostnader till följd av större förändringar i någon del av verksamheten.

Budgetmodellen bygger på att gemensamma åtaganden tydliggörs (*kommungemensamt ansvar*) och dras ifrån kommunens totala intäkter, innan resurser fördelas till sektorerna inom förvaltningen (*sektorsspecifikt ansvar*). Utgångspunkten i hur resurserna fördelas är föregående års budgetram.

I modellen ovan, kommun och förvaltningsövergripande, omfattar kostnader för:

- Löneökningar
- Revision
- Räddningstjänst
- Finansförvaltning
- Skattefinansiering av vatten, avlopp och renhållningsverksamhet
- Skattefinansiering av icke hyrestäkta gemensamma kostnader inom kommunens hyresekonomi
- Gemensamma åtaganden och avsättningar för större förändringar i verksamheterna
- Sektorerna tilldelas resurser utifrån föregående års budget efter att en analys gjorts utifrån följande faktorer:
 - Produktionsvolym
 - Prisutveckling för varor och tjänster (internt och externt)

8 Tillämpning av budgetmodell

8.1 Tillgängliga resurser

Befolkning

Befolkningsutvecklingen är en av de parametrar som bidrar till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Kommunens befolkningsprognos uppskattar antal invånare per den 31 december varje år. De skatter och bidrag kommunen erhåller bygger däremot på den faktiska befolkningsmängden den 1 november året innan budgetåret.

Befolkningsutveckling	2013	2014	2015	2016	2017
Antal personer	39 319	39 710	40 030	40 410	40 805
Procentuell utveckling	0,64	0,99	0,81	0,95	0,98

Källa: Lerums kommun

Kommunen har ett mål om att befolkningen i snitt ska öka med en procent per år över en tioårsperiod. Under 2015 förutspås befolkningstillväxten bli 0,81 procent för att resterande planperiod lägga sig precis under en procent per år. Inom samtliga kommundelar är det främst åldersgruppen 65-w som ökar. Befolkningsprognosen är starkt kopplad till centrumutvecklingen i de tre tätorterna, där Gråbo ska prioriteras eftersom det finns en överkapacitet i skolorna där.

Bruttonationalprodukt och arbetslöshet

Bruttonationalprodukt (*BNP*) är värdet av de varor och tjänster som under ett år produceras i ett land, både inom privat och inom offentlig verksamhet. Förändringen av BNP, exklusive inflation, används som ett mått på ekonomisk tillväxt. Den ekonomiska tillväxten påverkar direkt kommunens prognostiserade skatteintäkter och har därför en stark inverkan på den ekonomiska utvecklingen i kommunen.

BNP	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Procentuell utveckling	1,3	1,5	2,1	3,3	3,4	2,7

Källa: Sveriges kommuner och landsting (SKL), MakroNytt, oktober 2014 (kalenderkorrigerad utveckling)

Svensk BNP har utvecklats något svagare än beräknat. SKL skriver ner BNP-tillväxt prognos för 2014 från tidigare 3,0 procent till 2,1 procent p g a den svenska exportens svaga utveckling. Nästa år beräknas utvecklingen bli bättre och BNP växer då med 3,3 procent. Trots nedreviderad ekonomisk tillväxt för i år har sysselsättningen utvecklats bättre än väntat. Det innebär att skatteunderlaget fortsätter att utvecklas positivt. I reala termer växer skatteunderlaget omkring två procent såväl i år som nästa år.

Öppen arbetslöshet	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
Procentuell nivå	8,0	8,0	8,0	7,4	6,8	6,6

Källa: Sveriges kommuner och landsting (SKL), MakroNytt 18 augusti 2014

SKL:s bild är att sysselsättningen kommer att öka något under hösten i takt med att tillväxten tar bättre fart. Efterfrågan i svensk ekonomi tros vara tillräcklig för att arbetsmarknaden ska kunna vara i konjunkturell balans vid mitten av 2016. Arbetslösheten förväntas då sjunka ned till 6,6 procent. Trots skatteunderlagets starka utveckling är SKL:s bedömning att både kommuner och landsting får svårt att få tillräckligt bra resultat de närmaste åren. Det hänger ihop med med starkt tryck från den demografiska utvecklingen och urholkning av de generella bidragen.

8.1.1 Skatter och statsbidrag

Nedan framgår den historiska intäktsutvecklingen och prognos för kommande år.

	2014	2015	2016	2017	2018
Skatter	1 734,8	1 820,4	1 908,2	2 002,0	2 085,5
Statsbidrag	189,9	195,5	193,3	186,1	189,5
Summa	1 924,6	2 015,9	2 101,5	2 188,1	2 275,0
Ökning, %	2,81	4,74	4,24	4,12	3,97

Sveriges kommuner och landstings prognos för skatter och bidrag har använts i beräkningarna för budgetperioden 2015-2017. Prognosen utgår från kommunens lokala prognos för befolkningsutveckling och en oförändrad skattesats.

Under 2013 var skatteunderlagstillväxten dämpad. I landets kommande konjunkturuppgång förväntas dock skatteunderlaget växa snabbare än de gångna nio åren. Det har främst att göra med hur balanseringen av det allmänna pensionssystemet under 2010, 2011 samt 2014 höll tillbaka pensionsinkomsterna avsevärt, men får motsatt effekt 2015-2017. Skatteunderlaget beräknas 2014 öka med 2,81 procent. Budgeterat år beräknas innebära en ökning på 4,74 procent. Sysselsättningen förväntas öka mellan 2014 och 2015, för att sedan minska något under resterande planperiod. Den fallande arbetslösheten leder till att inkomsterna av arbetsmarknadsstöd minskar vilket även bidrar till ett ökat skatteunderlag.

8.1.2 Taxor och avgifter

Förutom kommunbidrag består sektorernas intäkter av avgifter och taxor kopplade till de tjänster som verksamheterna producerar. Taxor och avgifter har rätt att justeras enligt gällande indexutveckling.

8.2 Justeringar utifrån föregående års budgettram

Följande områden föranleder en justering av budgettram;

8.2.1 Volym- och verksamhetsförändringar

Förskola och skola

Befolkningsprognosen för barn och unga är positiv. Prognosen visar på en knapp ökning av antalet barn och ungdomar totalt sett med en något kraftigare ökning i de yngre åldrarna. Prognoserna visar på ett ökat antal 1-2 åringar och ett minskat antal 3-5-åringar. Den kraftigast ökande gruppen är grundskolebarn i åldern 13-15 år. Gymnasieungdomar i åldern 16-18 år minskar under perioden (*se bilaga 1, diagram 1*).

Kostnaderna för förskola och skola beräknas under 2015 öka med 20,9 mnkr (volym + verksamhetsförändringar).

Äldreomsorg

Antalet äldre, vad gäller alla ålderskategorier, förväntas öka under budget- och planperioden (*se bilaga 1, diagram 2*). Trenden har varit, och förväntas fortsätta vara, relativt konstant vilket i allt större utsträckning kommer att påverka kostnadsutvecklingen under lång tid framöver.

Kostnadsökning beräknas 2015 uppgå till 18,4 mnkr.

8.2.2 Prisutveckling för varor och tjänster (internt och externt)

Konsumentprisindex förväntas utvecklas enligt följande:

KPI	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Procentuell utveckling	0,9	0,0	0,0	1,3	2,3	3,3

Källa: Sveriges kommuner och landsting (SKL), Ekonomirapporten, april 2014

Merparten av kommunens inköp av varor och tjänster påverkas av förändringen i konsumentprisindex. Konsumentprisutvecklingen föranleder inte en justering av budgettram.

Internräntan för 2015 föreslås vara oförändrad (2,5 procent).

Nytt avtal med städleverantör kräver ökade resurser. För planperioden beräknas en total ökning om cirka 5 miljoner kronor per helår efter att avtal trätt i kraft. Indexhöjning på 2 miljoner kronor medför helårseffekt från och med 2015. Högre prioritering av städning på förskola/grundskola är något som bedöms medföra ytterligare ökade kostnader.

Vinterväghållningen medför ökade kostnader. Kostnadsökning uppgår till 2,4 mnr.

Även IT är ett område som kräver ökade resurser. Den totala kostnadsökningen under planperioden motsvarar cirka 1,8 miljoner kronor.

Den totala underhållsskulden uppgick 2013 till 87 mnr, varav 35 mnr klassas som en reinvestering. Under 2014 beräknas skulden minska med 12 mnr och därmed uppgå till 75 mnr. I 2015-2017 års budget föreslås ett årligt investeringsanslag för att åtgärda reinvesteringar vad avser installationer, skulden beräknas därmed minska med 5 mnr årligen och uppgå till 60 mnr vid utgången av 2017.

8.2.3 Löneutveckling

Sedan några år tillbaka reserveras medel för löneökningar centralt. Avsatta resurser för löneökningar 2015 uppgår till 30,0 mnr samt 34,0 mnr och 39,0 mnr för planperioden 2016-2017. När avtalet är klart fördelas de reserverade medlen ut till respektive sektor enligt det faktiska löneutfallet.

8.2.4 Justering utifrån budget 2014

Antalet elever inom Gråbo skolor är totalt lägre än beräknat. I avvaktan på ökad elevvolym kompenseras enheterna för tomma platser i syfte att ändå uppnå de mål för lärmiljön som finns definierad. Under kommande period ökar elevantalet varvid en viss reducering sker per år. Den ursprungliga ramjusteringen uppgick 2013 till +5,4 mnr. Under 2014 har en reducering gjorts med 1,5 mnr och för 2015 sker ytterligare en reducering med 2,2 mnr för att slutligen reduceras 2016 med 1,7 mnr, därmed är hela resurstillskottet avvecklat.

Även resurstillskottet för arbetstidsavtal i Gråbo föreslås reduceras med 2,6 mnr respektive 3,6 mnr under 2015 och 2016.

Index och justeringar mot fristående enheter

I samband med att ramen/ersättning justeras mot kommunens verksamhet behöver samma justering ske mot fristående enheter (enligt lagen om lika villkor).

De förändringsposter som berörs är löneindex, ev. justeringar på hyror, satsningar eller effektiviseringskrav. Preliminär ekonomisk effekt uppgår till 2,4 mnr, 2,8 mnr samt 2,8 mnr.

8.2.5 Effektiviseringsbehov 2015-2017

För att nå en budget i balans och kunna göra prioriterade satsningar, innehåller budgeten riktade effektiviseringskrav på 10 mnkr för 2015. Även för år 2016 finns ett effektiviseringskrav på 1,1 % (22 mnkr).

Totalt inklusive effektiviseringar har förvaltningen inför 2015 därmed fått ett resurstillskott på 87 mnkr motsvarande 4,3 %.

8.3 Investeringar

Förvaltningen har sammanställt samtliga sektorers behov och önskemål om kommande års investeringar. Under arbetets gång har investeringsposterna omprövats och omprioriterats.

För att behålla Lerums Kommuns goda ekonomi även kommande år och inte äventyra vår kärnverksamhet har en prioritering gjorts baserat på förvaltningens samlade förslag till investeringsbudget för perioden år 2015 till år 2017.

De investeringar som ligger i plan år 2016-2017 kan komma att förändras till följd av det pågående arbetet med bostads- och markförsörjningsplanen och den därtill kopplade lokalresursplanen. Andra faktorer som kan komma att förändra planperiodens investeringsvolym är utredningen om privata aktörers roll i byggnation av t.ex. särskilda äldreboenden.

9 Satsningar i Budget 2015

Prioriterade satsningar 2015

Alla belopp i miljoner kronor

- **Ökade resurser till förskola och skola**
 - Mindre förskolegrupper och fler förskolor: 10
 - Resurser till barn som inte når målen: 3,0
 - Ökad lärartäthet: 3,0
 - Utökning av elevhälsan: 2,0
 - Lärarlöner: 1,5
- Ökar stöd till föreningar: 2,0
- Ökat anhörigstöd: 1,0
- Friskvård till våra anställda: 0,5
- Kommunstyrelsens reserv: 1,0

Riktade effektiviseringskrav/verksamhetsförändringar 2015

Kommunens verksamhetslokaler effektiviseras och minskas med 5 miljoner

Bättre förvaltning och utnyttjande av våra lokaler och ny organisation

Kostnader för inköp ska minska 4 miljoner

Generell effektivisering

Visionsarbetet konkretiseras samt minskas med 1 miljon

Övergripande revision av visionsarbetet

10 Summering av budgetfördelning 2015

Skatteintäkter och generella statsbidrag		2 015,9
Fördelning enligt 2014 års budget		- 1 866,4
Volym- och verksamhetsförändringar 2015		- 46,5
Lönekostnadsökning 2015		- 30,0
Övrigt, prisjusteringar		- 4,5
Städupphandling	3,2	
ITsatsning	1,8	
Intäktsökningar	-0,5	
Räddningstjänst	0,5	- 0,5
Strukturella effektiviseringar		9,3
2014 effektiviseringsbehov	11,5	
varav effektivisering 2014	-2,2	
Riktade effektiviseringar		10,0
Kommunens verksamhetslokaler	5,0	
Inköp	4,0	
Visionsarbetet	1,0	
Prioriterade satsningar		- 24,0
Ökade resurser till förskola och skola	19,5	
-Mindre förskolegrupper och fler förskolor	10,0	
-Resurser till barn som inte når målen	3,0	
-Ökad lärartäthet	3,0	
-Utökning av elevhälsan	2,0	
-Lärlöner	1,5	
Ökar stöd till föreningar	2,0	
Ökat anhörigstöd	1,0	
Friskvård till våra anställda	0,5	
Kommunstyrelsens reserv	1,0	
Finansnetto		- 25,0
Finansförvaltningen, kostnadsökning pensioner mm		2,0
Resultat		40,3

10.1.1 Förvaltningsledning

Ram 2014	13,0
Prioriterad satsning 2015	1,0
Kommunstyrelsens reserv	1,0
Ram 2015	14,0

10.1.2 Infrastöpport

Ram 2014	81,2
Verksamhetsförändring	3,1
Prioriterad satsning 2015	0,5
Friskvård till våra anställda	0,5
Ram 2015	84,8

10.1.3 Samhällsbyggnad (skattefinansierad del)

Ram 2014	105,3
Verksamhetsförändring	4,1
Ram 2015	109,4

10.1.4 Lärande

Ram 2014	1 051,3
Volymförändring	14,7
Förskola	6,7
Grundskola	11,9
Gymnasiet	-6,5
Ökad vistelsetid i förskolan	1,2
Ökat flyktingmottagande	1,4
Verksamhetsförändring	6,2
Prioriterad satsning 2015	21,5
Resurser till barn som inte når målen	3,0
Utökning av elevhälsan	2,0

Ökar stöd till föreningar	2,0
Mindre förskolegrupper, fler förskolor	10,0
Ökad lärartäthet	3,0
Lärlöner	1,5
Ram 2015	1 093,7

10.1.5 Stöd och omsorg

Ram 2014	641,2
Volymförändringar	18,4
Prioriterad satsning 2015	1,0
Ökat anhörigstöd	1,0
Ram 2015	660,6

10.1.6 Kommunens verksamhetslokaler, affärsverksamhet

Ram 2014	-4,1
Ram 2015	-4,1

10.1.7 VA/Renhållning, affärsverksamhet

Ram 2014	3,3
Ram 2015	3,3

11 Ekonomisk redovisning

11.1 Driftsbudget

Verksamhet (mnkr)	Budget VP 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017
Skattefinansierad verksamhet				
<i>Löneökningar 2015-2017</i>	-	30,0	64,0	103,0
<i>Strukturella åtgärder</i>	-0,7	-9,3	-9,3	-9,3
<i>Övrigt</i>	0,0	4,5	6,3	6,3
<i>Riktade och generella effektiviseringar 2015-2017</i>	0,0	-10,0	-32,0	-32,0
Förvaltningsledning	13,0	14,0	14,0	14,0
Infrasupport	81,2	84,8	85,0	83,2
Samhällsbyggnad	105,3	109,4	109,7	110,1
Lärande	1 051,3	1 093,7	1 108,0	1 132,7
Stöd och omsorg	641,2	660,6	684,7	687,6
Räddningstjänsten	31,9	32,5	33,0	33,7
Revision	1,8	1,8	1,9	1,9
Summa skattefinansierat	1 925,0	2 012,1	2 065,3	2 131,3
Kommunens byggnader	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
VA-verksamhet/renhållning	3,3	3,3	3,3	3,3
Summa affärsverksamhet	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Summa verksamheter	1 924,2	2 011,2	2 064,4	2 130,4
Finansförvaltningen				
Kapitalkostnader	-41,0	-43,0	-44,5	-46,0
Pensionsskuld/pensionsutb.	3,2	12,6	23,0	34,0
Övrigt	-20,8	-30,1	-11,1	-12,9
Verksamhetens nettokostnader	1 865,7	1 950,7	2 031,8	2 105,5

11.2 Resultatbudget

(mkr)	VP 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017
Verksamhetens nettokostnader	-1757,2	-1 838,7	-1915,8	-1985,5
Avskrivningar	-108,5	-112,0	-116,0	-120,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 865,7	-1 950,7	-2 031,8	-2 105,5
Skatter	1 730,7	1 820,4	1 908,2	2 002,0
Generella statsbidrag	190,2	195,5	193,3	186,1
Finansiella intäkter	5,3	5,1	4,9	4,8
Finansiella kostnader	-41,9	-30,1	-31,9	-36,7
Resultat före extraordnåra	18,6	40,3	42,8	50,7
Extraordinåra intåker	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinåra kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat	18,6	40,3	42,8	50,7
Nettokostnadsandel	99%	98,0%	98,0%	97,7%

11.3 Finansieringsbudget

(mnkr)	Budget 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017
Drift				
Årets resultat	18,6	40,3	42,8	50,7
Justering för av- och nedskrivningar	108,5	112,0	116,0	120,0
Förändring pensionsskuld inkl löneskatt	0,2	-17,6	-10,3	-2,9
Just. för övr. ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring kortfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring förråd och lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring kortfristiga placeringar	0,0	15,0	15,0	15,0
Förändring kortfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring likvida medel drift	127,4	149,7	163,5	182,8
Investeringar				
Förvärv materiella anläggningstillgångar	-270,0	-201,7	-300,0	-300,0
Försäljning materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Förvärv exploateringstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga ej rörelsepåverkande poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring likvida medel investeringar	-270,0	-201,7	-300,0	-300,0
Finansiering				
Nyupptagna lån	150,0	0,0	135,0	135,0
Amortering av skuld	-3,0	0,0	0,0	0,0
Ökning långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Minskning långfristiga fordringar	7,2	7,2	7,2	7,2
Förändring likvida medel finansiering	154,2	7,2	142,2	142,2
Förändring av likvida medel	11,6	-44,8	5,8	25,1

11.4 Balansbudget

(mnkr)	Budget 2014	Justerad budget 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017
Tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	2 057,7	1 972,3	2 062,0	2 246,0	2 426,0
Finansiella anläggningstillgångar	169,0	166,6	159,4	152,1	144,9
Omsättningstillgångar	389,0	498,0	438,2	429,0	439,1
Summa tillgångar	2 615,7	2 636,9	2 659,6	2 827,1	3 009,9
Eget kapital, avsättningar och skulder					
<i>Eget kapital</i>					
Balanserat resultat	328,3	268,8	287,4	327,7	370,5
Årets resultat	18,6	18,6	40,3	42,8	50,7
Avsättningar	854,8	967,4	949,8	939,5	936,6
<i>Skulder</i>					
Långfristiga skulder	1 156,6	1 043,6	1 043,6	1 178,6	1 313,6
Kortfristiga skulder	257,5	338,5	338,5	338,5	338,5
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	2 615,7	2 636,9	2 659,6	2 827,1	3 009,9
Soliditet	13,3%	10,9%	12,3%	13,1%	14,0%

11.5 Investeringsbudget

Verksamhet	Total budget	Utbetalningar		
		2015	2016	2017
Infrasupport	12 700	4 200	2 900	2 900
Lärande	67 200	15 800	16 600	25 600
Stöd och omsorg	37 300	17 500	9 300	5 900
Samhällsbyggnad				
Investeringar från föregående år	356 500	85 400	9 000	0
Kommunala verksamhetslokaler Lärande	420 000	35 000	197 000	188 000
Kommunala verksamhetslokaler Stöd och omsorg	203 000	18 000	80 000	80 000
Kommunala verksamhetslokaler Övriga	75 000	6 000	22 500	42 500
Infrastruktur	324 800	43 300	98 000	108 500
Belysning	9 500	1 900	2 400	1 900
Mindre investeringar på SB	4 500	1 500	1 500	1 500
VA/Renhållning	183 500	23 500	55 000	78 000
Totalt	1 694 000	252 100	494 200	534 800
80 % genomförandetakt		201 680	395 360	427 840
Investeringsstak		201 680	300 000	300 000

11.6 Exploateringsbudget

Namn			
Namn	Beskrivning/status	Budget	
Lerums centrum	Progr.genomförande	Inkomst	Ej
	Dpl bostäder, lokaler	Utgift	antagen
	Slutredovisas 2018	Netto	
Norra Hallsås Ettapp 2	Inget uppdrag	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2020	Netto	
Garveriområdet	Inget uppdrag	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2020	Netto	
Herrgårdsb- o centrumkv. öster om Rurik Holms v	Dp.Bostäder o lokaler	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2020	Netto	
Gråbo Centrum / bostäder	Dp bostäder, lokaler	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2020	Netto	
Stenkullen, Stillestorp	Dp verksamhets mark	Inkomst	-10 000
		Utgift	10 000
	Slutredovisas 2016	Netto	0
Tollestorp (J&R)	Dp verksamhets mark	Inkomst	-15 000
		Utgift	12 000
	Slutredovisas 2016	Netto	-3 000
Norra Hallsås (HP)	Dp bostäder	Inkomst	-113 000
		Utgift	93 000
	Slutredovisas 2018	Netto	-20 000
Biskopssiken	Dp bostäder	Inkomst	-13 000
		Utgift	9 000
	Slutredovisas 2017	Netto	-4 000
Skiffervägen	Dp bostäder	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2016	Netto	
Aggetorp 1:21 mfl	Dp bostäder	Inkomst	-5 740
		Utgift	4 510
	Slutredovisas 2015	Netto	-1 230
Floda 3:43 Högsboholmsvägen Högsboholmsvägen	Dp bostäder	Inkomst	-32 480
		Utgift	29 480
	Slutredovisas 2016	Netto	-3 000
Lilla Bråta (skogssällskapet)	Dp bostäder	Inkomst	-20 355
		Utgift	17 305
	Slutredovisas 2016	Netto	-3 050
Floda Centrum	Progr.genomförande	Inkomst	Ej
	Dpl bostäder, lokaler	Utgift	antagen
	Slutredovisas 2023	Netto	
Aspedalen	Inget uppdrag	Inkomst	Ej
		Utgift	antagen
	Slutredovisas 2019	Netto	
Summa netto inklusive ränta			-34 280

12 Bilagor

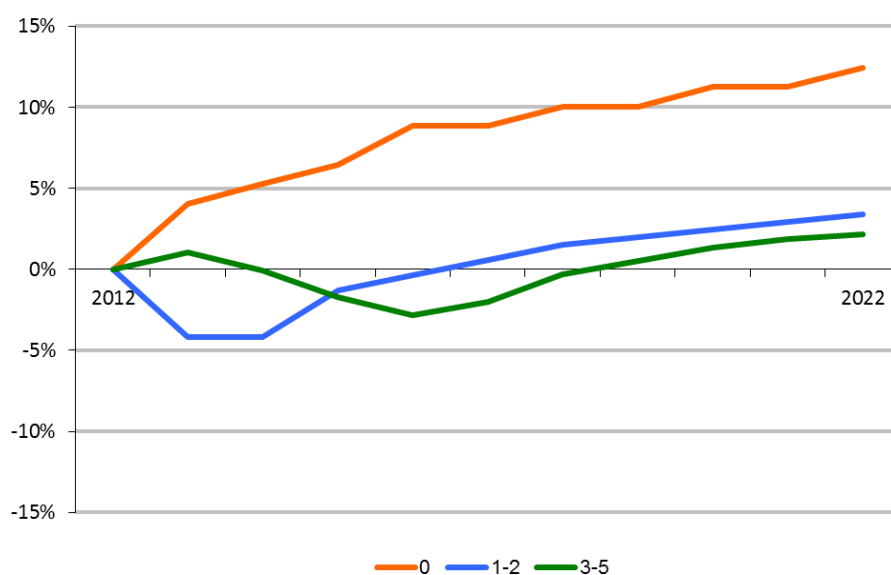
12.1 Befolkningsprognos

Diagram 1

Befolkningsprognos (2013) – Barn och unga

Den relativt sett största ökningen i gruppen barn och unga sker i antalet nyfödda som kommer beräknas öka med ca 12 procent under prognosperioden. Unga i åldern 1-2 kommer att minska de närmaste åren, fram till ca 2014, för att sedan öka igen och landa på ca 3 procent. 3-5-åringarna har en något förskjuten utveckling och prognosen visar på en minskning i antalet mellan 2014 och 2016, men vid periodens slut går det att se en ökning på omkring 2 procent.

Prognostiserad kumulativ befolkningsförändring hos nyfödda och förskolebarn 2013-2022

Andelen barn och ungdomar i grundskola och gymnasium varierar under prognosperioden. Särskilt gymnasieungdomar i åldern 16-18 minskar under åren 2013-2016 för att sedan öka fram till 2022. Den kraftigast ökande gruppen är grundskolebarn i åldern 13-15 år som fram till 2022 väntas öka med drygt 30 procent.

Prognostiserad kumulativ befolkningsförändring hos grundskolebarn och gymnasieungdomar 2012-2022

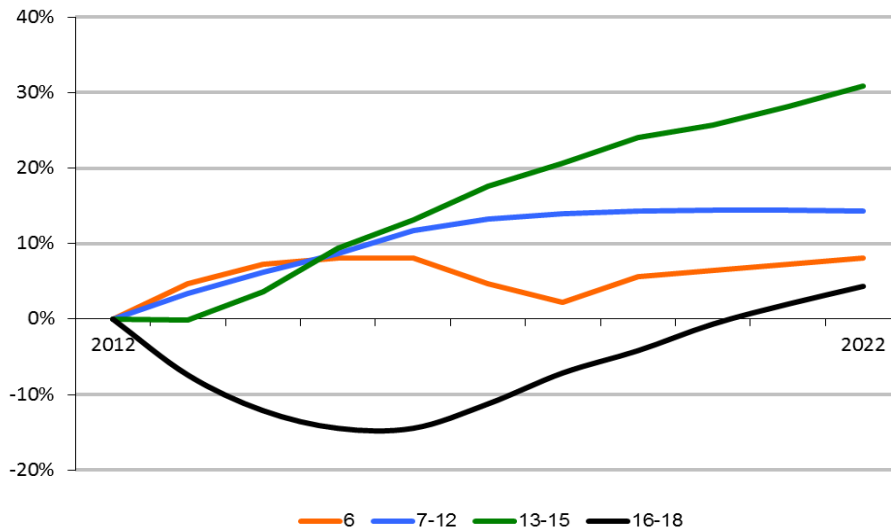

Diagram 2

Befolkningsprognos (2013) – Den äldre befolkningen

Befolkningsprognosen visar på en kraftig ökning av antalet äldre 75-w som kommer att öka med över 55 % under prognosperioden. Från drygt 2700 personer till knappa 4250 personer. Gruppen 65-74 år ökar något fram till 2016, men minskar sedan under resten av prognosperioden.

